Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

18. prosince 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Článek 45 SFEU – Volný pohyb pracovníků – Rovné zacházení – Nařízení (EU) č. 492/2011 – Článek 7 odst. 2 – Sociální výhody – Rodinný přídavek – Podmínka přiznání tohoto přídavku pracovníkovi-nerezidentovi na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky – Požadavek, podle něhož musí tento pracovník ‚zajišťovat výživu' tohoto dítěte – Kritéria posuzování – Domněnka založená na existenci společné domácnosti – Směrnice 2004/38/ES – Článek 2 bod 2 písm. c) – Pojem ‚rodinný příslušník' "

Ve spojených věcech C-296/24 [Jouxy]i až C-307/24 [Momeut] [i],

jejichž předmětem je dvanáct žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce podaných na základě článku 267 SFEU rozhodnutími Cour de cassation (Kasační soud, Lucembursko) ze dne 25. dubna 2024, došlými Soudnímu dvoru dne 26. dubna 2024, v řízeních

SM,

PX (C-296/24),

CY (C-297/24),

LK,

MF (C-298/24),

OP,

TD (C-299/24),

MY,

IX (C-300/24),

AH,

CJ (C-301/24),

AE (C-302/24),

* Jednací jazyk: francouzština.

[i] Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

BF,

CG (C-303/24),

LH (C-304/24),

TB,

MV (C-305/24),

KN,

PE (C-306/24),

NB (C-307/24)

proti

Caisse pour l'avenir des enfants,

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu),

ve složení: I. Jarukaitis, předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce čtvrtého senátu, M. Condinanzi, N. Jääskinen (zpravodaj) a R. Frendo, soudci,

generální advokát: R. Norkus,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za SM, PX a NB: V. Bolard, avocat,

– za CY, LK, MF, OP, TD, MY, IX, AH, CJ, AE, BF, CG, LH, TB, MV, KN a PE: P. Peuvrel, avocat,

– za Caisse pour l'avenir des enfants: R. Jazbinsek, avocate,

– za českou vládu: J. Benešová, M. Smolek a J. Vláčil, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: S. Delaude a B.-R. Killmann, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 12. června 2025,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu pojmu „zajišťování výživy dítěte“, formulovaného judikaturou Soudního dvora v kontextu výkladu článku 45 SFEU, čl. 2 bodu 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46), čl. 1 písm. i) a článku 67 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72), jakož i čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1).

2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci dvanácti sporů mezi příhraničními pracovníky, jakož i manželi či manželkami nebo registrovanými partnery či partnerkami některých z nich a Caisse pour l’avenir des enfants (orgán pro správu a vyplácení rodinných dávek, Lucembursko) (dále jen „CAE“) ve věci odmítnutí CAE přiznat těmto pracovníkům rodinné přídavky na děti jejich manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2004/38

3 Článek 2 směrnice 2004/38 zní:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

2) ‚rodinným příslušníkem‘:
   a) manžel nebo manželka;
   b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
   c) potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení [stanovených] v písmenu b);

[…]“

Nařízení č. 883/2004

4 Článek 1 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se:

[…]

i) ‚rodinným příslušníkem' rozumí:
   1. i) osoba stanovená nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy, podle kterých se poskytují dávky,

      […]
   2. jestliže právní předpisy členského státu, které jsou použitelné podle pododstavce 1, nerozlišují mezi rodinnými příslušníky a jinými osobami, na které se použijí, považují se za rodinné příslušníky manžel nebo manželka, nezletilé děti a nezaopatřené děti, které dosáhly zletilosti;

[…]"

5 Článek 3 tohoto nařízení, nadepsaný „Věcná oblast působnosti", v odstavci 1 stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na veškeré právní předpisy týkající se těchto oblastí sociálního zabezpečení:

[…]

j) rodinné dávky."

6 Článek 67 tohoto nařízení, nadepsaný „Rodinní příslušníci bydlící v jiném členském státě", stanoví:

„Osoba má nárok na rodinné dávky v souladu s právními předpisy příslušného členského státu, včetně dávek pro rodinné příslušníky, kteří bydlí v jiném členském státě, jako by bydleli v příslušném členském státě. […]"

Nařízení č. 492/2011

7 Článek 7 nařízení č. 492/2011, nadepsaný „Výkon zaměstnání a rovnost zacházení", stanoví:

„1. S pracovníkem, který je státním příslušníkem členského státu, nesmí být na území jiného členského státu zacházeno z důvodu jeho státní příslušnosti jinak než s tuzemskými pracovníky, jde-li o podmínky zaměstnávání a pracovní podmínky, zejména z oblasti odměňování, skončení pracovního poměru a návratu k povolání nebo opětného zaměstnání, pokud se stal nezaměstnaným.

2. Požívá stejné sociální a daňové výhody jako tuzemští pracovníci.

[…]"

Lucemburské právo

8 Relevantními ustanoveními lucemburského práva použitelnými v době rozhodné z hlediska skutkového stavu sporů v původním řízení jsou články 269 a 270 code de la sécurité sociale (zákon o sociálním zabezpečení) ve znění loi du 23 juillet 2016, portant modification du code de la sécurité sociale, de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant (zákon ze dne 23. července 2016, kterým se mění zákon o sociálním zabezpečení, zákon ze dne 4. prosince 1967 o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a ruší se zákon ze dne 21. prosince 2007 o příspěvku na dítě, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016) (*Mémorial* A 2016, s. 2348, dále jen „zákon“).

9 Článek 269 odst. 1 zákona, nadepsaný „Podmínky přiznání“, stanoví:

„Zavádí se příspěvek na budoucnost dětí, dále jen ‚rodinný přídavek‘.

Nárok na rodinný přídavek vzniká:

a) každému dítěti, které skutečně a soustavně pobývá v Lucembursku a má zde zákonné bydliště;

b) rodinným příslušníkům ve smyslu článku 270 každé osoby, na kterou se vztahují lucemburské právní předpisy a která spadá do oblasti působnosti unijních právních předpisů nebo jiného bilaterálního či multilaterálního nástroje uzavřeného Lucemburskem v oblasti sociálního zabezpečení, jež stanoví vyplácení rodinných přídavků podle právní úpravy státu zaměstnání. Rodinní příslušníci musejí mít bydliště v zemi stanovené v dotyčných právních předpisech nebo nástrojích.“

10 Článek 270 tohoto zákona zní:

„Pro účely použití čl. 269 odst. 1 písm. b) se za rodinné příslušníky osoby, u kterých vzniká nárok na rodinný přídavek, považují děti narozené v manželství, děti narozené mimo manželství a adoptivní děti této osoby.“

Spory v původních řízeních a předběžné otázky

11 Rozhodnutími CAE vydanými na základě článků 269 a 270 zákona nebyly žalobcům v původním řízení, kteří jsou příhraničními pracovníky s bydlištěm v Belgii, Německu a Francii vykonávajícími závislou činnost v Lucembursku, přiznány rodinné přídavky na děti jejich manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky (věci C-299/24 a C-301/24), resp. jim byl nárok na rodinné přídavky vyplácené na takové děti s účinností od 1. srpna 2016 odňat (věci C-296/24 až C-298/24, C-300/24 a C-302/24 až C-307/24).

12 Podle CAE neměly tyto děti postavení „rodinného příslušníka“ ve smyslu článku 270 zákona, jelikož dotyční příhraniční pracovníci nebyli rodiči těchto dětí.

13 Conseil arbitral de la sécurité sociale (soud prvního stupně pro záležitosti sociálního zabezpečení, Lucembursko) vyhověl žalobám těchto pracovníků znějícím na přiznání rodinného přídavku, respektive obnovení jeho vyplácení.

14 Conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení, Lucembursko) rozhodnutí CAE uvedená v bodě 11 tohoto rozsudku nicméně potvrdil, přičemž je nahradil vlastními rozhodnutími.

15 Žalobci v původním řízení podali kasační opravný prostředek ke Cour de cassation (Kasační soud, Lucembursko), který je předkládajícím soudem.

16 Tento soud uvádí, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269), na základě výkladu čl. 1 písm. i) a článku 67 nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 bodem 2 směrnice 2004/38 podmínil nárok příhraničního pracovníka na výplatu rodinného přídavku na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, jehož není rodičem, prokázáním, že zajišťuje výživu tohoto dítěte.

17 Vzhledem k tomu, že ve věcech v původním řízení měl Conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení) za to, že nebylo prokázáno, že příhraniční pracovník přispívá na výživu dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, dotazuje se předkládající soud, rovněž s odvoláním na rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další (C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955), na objektivní skutečnosti způsobilé tuto výživu prokázat.

18 Předkládající soud si tak zejména klade otázku, zda doložení společného bydliště příhraničního pracovníka a dotyčného dítěte postačuje k prokázání toho, že tento pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte, nebo zda by měly být zohledněny další objektivní skutečnosti, například způsob financování této domácnosti. V této souvislosti vyvstává podle tohoto soudu rovněž otázka, jaký význam má být přisuzován věku dítěte, a to vzhledem k tomu, že z tohoto rozsudku podle všeho vyplývá, že děti jsou v každém případě považovány za vyživované až do věku 21 let. Předkládající soud si dále klade otázku, jaký význam by měl být přičítán skutečnosti, že rodiče přispívají na potřeby dítěte na základě vyživovací povinnosti rodičů nebo na základě práva na styk s dítětem a jeho ubytování.

19 Za těchto podmínek se Cour de cassation (Kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou ve věcech C-296/24 až C-307/24 formulovány shodně:

„1) a) Je nutno podmínku ‚zajišťování výživy' dítěte, od níž se odvíjí postavení rodinného příslušníka ve smyslu ustanovení práva Evropské unie, tak jak bylo toto postavení vymezeno judikaturou Soudního dvora v souvislosti s volným pohybem pracovníků a pobíráním sociální výhody příhraničním pracovníkem spojené s tím, že vykonává závislou činnost v členském státě, na dítě svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, jeho není rodičem, chápanou samostatně nebo ve spojení se zásadou širokého výkladu ustanovení, jejichž cílem je zajistit volný pohyb pracovníků, vykládat v tom smyslu, že je splněna, a tedy že zakládá nárok na čerpání této sociální výhody,

– již na základě existence manželství nebo registrovaného partnerství mezi příhraničním pracovníkem a jedním z rodičů dítěte;

– již na základě skutečnosti, že příhraniční pracovník a dítě sdílejí společnou domácnost nebo mají společné bydliště;

– již na základě skutečnosti, že příhraniční pracovník hradí obecně výdaje jakéhokoli druhu ve prospěch dítěte, i když tyto výdaje

– pokrývají jiné potřeby než základní životní potřeby či výživu,

– jsou poskytovány třetí osobě a dítěti přináší prospěch pouze nepřímo,

– nejsou činěny ve výlučném nebo specifickém zájmu dítěte, ale ve prospěch celé domácnosti,

– jsou pouze příležitostné,

– jsou nižší než výdaje rodičů,

– vzhledem k potřebám dítěte jsou pouze nepodstatného významu;

– již na základě skutečnosti, že výdaje jsou hrazeny ze společného účtu příhraničního pracovníka a jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, který je rodičem dítěte, bez ohledu na zdroj finančních prostředků na účtu;

– již na základě skutečnosti, že je dítě mladší 21 let?

b) Je-li odpověď na první otázku záporná, je třeba podmínku ‚zajišťování výživy' vykládat v tom smyslu, že je splněna, a tedy že zakládá nárok na pobírání sociální výhody, pokud je prokázána existence dvou nebo více z těchto okolností?

2) Je nutno podmínku ‚zajišťování výživy' dítěte, od níž se odvíjí postavení rodinného příslušníka ve smyslu ustanovení práva Evropské unie, tak jak bylo toto postavení vymezeno judikaturou Soudního dvora v souvislosti s volným pohybem pracovníků a pobíráním sociální výhody příhraničním pracovníkem spojené s tím, že vykonává závislou činnost v členském státě, na dítě svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, jehož není rodičem, chápanou samostatně nebo ve spojení se zásadou širokého výkladu ustanovení, jejichž cílem je zajistit volný pohyb pracovníků, vykládat v tom smyslu, že není splněna, a tudíž vylučuje nárok na čerpání této sociální výhody,

– již na základě existence vyživovací povinnosti rodičů dítěte, bez ohledu na

– skutečnost, zda je toto výživné určeno soudním rozhodnutím nebo dohodou,

– částku, na kterou bylo toto výživné stanoveno,

– skutečnost, zda povinná osoba skutečně hradí toto výživné,

– skutečnost, zda příspěvek příhraničního pracovníka nahrazuje neplnění povinností jednoho z rodičů dítěte,

– již na základě skutečnosti, že dítě pravidelně pobývá u druhého rodiče v rámci výkonu práva styku s dítětem a ubytování nebo střídavého bydlení nebo jiného uspořádání?“

20 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 26. června 2024 byly věci C-296/24 až C-307/24 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

21 Aniž by výslovně vznesl námitku nepřípustnosti, CAE ve svém písemném vyjádření uvedl, že Soudní dvůr musí předběžné otázky „odmítnout“ z důvodu, že míří na posouzení skutkového stavu, které spadá do výlučné pravomoci příslušných vnitrostátních orgánů, popřípadě soudů.

22 V tomto ohledu v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, má pouze vnitrostátní soud pravomoc vykládat a uplatňovat ustanovení vnitrostátního práva, zatímco Soudní dvůr je oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti unijního právního předpisu, a to na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud (rozsudky ze dne 16. března 1978, Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, bod 4, jakož i ze dne 7. listopadu 2024, ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, bod 21 a citovaná judikatura).

23 K argumentům CAE postačí uvést, že podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu je žádost, aby Soudní dvůr podal výklad článku 45 SFEU, čl. 1 písm. i) a článku 67 nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 bodem 2 směrnice 2004/38, jak jsou vykládány v judikatuře Soudního dvora vyplývající z rozsudku ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269, body 64 a 70), a zejména aby upřesnil, jakým způsobem je třeba vykládat podmínku přiznání rodinného přídavku pracovníkovi-nerezidentovi v členském státě zaměstnání na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, která byla formulována touto judikaturou a podle které tento pracovník musí „zajišťovat výživu“ tohoto dítěte.

24 Třebaže posouzení toho, zda je pro účely přiznání rodinného přídavku v konkrétním případě tato podmínka splněna, přísluší v konečném důsledku správním orgánům, popřípadě vnitrostátním soudům, v souladu s judikaturou citovanou v bodě 22 tohoto rozsudku přísluší Soudnímu dvoru, aby podal výklad ustanovení unijního práva, na která míří předběžné otázky.

25 Z toho vyplývá, že žádosti o rozhodnutí předběžné otázky jsou přípustné.

K oběma otázkám

26 Podstatou obou předběžných otázek předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda článek 45 SFEU, čl. 1 písm. i) a článek 67 nařízení č. 883/2004, ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 bodem 2 směrnice 2004/38 musí být vykládány v tom smyslu, že podmínka přiznání rodinného přídavku pracovníkovi-nerezidentovi v členském státě zaměstnání na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, a sice že tento pracovník

musí „zajišťovat výživu“ tohoto dítěte, je splněna již na základě skutečnosti, že uvedený pracovník a uvedené dítě sdílejí tutéž domácnost, nebo zda je třeba pro účely prokázání existence takového „zajišťování výživy“ zohlednit další objektivní okolnosti.

27 V tomto ohledu je nutné předeslat, že podle ustálené judikatury může být pracovníkovi-nerezidentovi jako sociální výhoda poskytována státní dávka, například finanční pomoc na vysokoškolská studia, nikoliv pouze na vlastní dítě, ale rovněž na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, jehož tento pracovník není rodičem, pokud uvedený pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, body 57 až 60, jakož i citovaná judikatura).

28 Dále, co se týče konkrétně takového rodinného přídavku, jako je rodinný přídavek dotčený ve věcech v původních řízeních, v rozsudku ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269), Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že takový rodinný přídavek je dávkou sociálního zabezpečení spadající mezi rodinné dávky uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004. Vzhledem k tomu, že je tento rodinný přídavek spojený s výkonem závislé činnosti příhraničním pracovníkem v určitém členském státě, je rovněž sociální výhodou ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, ze kterého vyplývá, že pracovníci-nerezidenti v souladu se zásadou zákazu diskriminace zakazující jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti požívají stejných sociálních a daňových výhod jako tuzemští pracovníci [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka), C-802/18, EU:C:2020:269, body 24, 31 a 40].

29 Zadruhé Soudní dvůr uplatnil zejména ustálenou judikaturu v oblasti volného pohybu pracovníků týkající se podmínek přiznání finanční pomoci na vysokoškolská studia rodinným příslušníkům takových pracovníků, uvedenou v bodě 27 tohoto rozsudku, a dospěl k závěru, že čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, který je ve specifické oblasti poskytování sociálních výhod zvláštním výrazem pravidla rovného zacházení zakotveného v čl. 45 odst. 2 SFEU, brání ustanovením členského státu, podle kterých mohou pracovníci-nerezidenti pobírat takový příspěvek, jako je rodinný přídavek, o který se jedná ve věcech v původních řízeních, pouze na vlastní děti, ale nikoli na děti svého manžela či manželky, jejichž nejsou rodiči, nicméně zajišťují jejich výživu, zatímco právo na pobírání tohoto příspěvku mají všechny děti s bydlištěm v tomto členském státě [rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka), C-802/18, EU:C:2020:269, body 64 a 70, jakož i citovaná judikatura].

30 V projednávaných věcech ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že v návaznosti na tento rozsudek conseil supérieur de la sécurité sociale (odvolací soud pro záležitosti sociálního zabezpečení) nahradil rozhodnutí CAE vlastním rozhodnutím, podle kterého CAE poté, co provedl přezkum *in concreto* věcí v původních řízeních, právem odmítl přiznat rodinný přídavek dotčený ve věcech v původních řízeních pracovníkům-nerezidentům na děti jejich manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky z důvodu, že uvedení pracovníci nezajišťují výživu uvedených dětí v plném rozsahu.

31 V tomto ohledu je třeba zaprvé zdůraznit, že v souladu s judikaturou ustanovení, která zakotvují volný pohyb pracovníků, jenž je součástí základů Unie, musí být vykládána široce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, body 58 až 60, jakož i citovaná judikatura).

32 Zadruhé je namístě zohlednit definici pojmu „rodinný příslušník“ uvedenou v čl. 2 bodě 2 směrnice 2004/38. Pojem „rodinný příslušník“ příhraničního pracovníka, který může nepřímo požívat rovného zacházení podle čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, totiž odpovídá pojmu „rodinný příslušník“ ve smyslu čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38, který zahrnuje manžela či manželku nebo partnera či partnerku, s nimiž občan Unie uzavřel registrované partnerství, potomky v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a potomky v přímé linii manžela či manželky nebo partnera či partnerky [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l’avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka), C-802/18, EU:C:2020:269, bod 51 a citovaná judikatura].

33 V tomto ohledu Soudní dvůr již upřesnil, že děti jsou v každém případě považovány za vyživované až do 21 let, jak vyplývá zejména z čl. 2 bodu 2 písm. c) směrnice 2004/38 (rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, bod 62), a že postavení dítěte manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky příhraničního pracovníka jakožto vyživovaného rodinného příslušníka může objektivně vyplývat z existence společné domácnosti tohoto pracovníka a dotyčného dítěte (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Depesme a další, C-401/15 až C-403/15, EU:C:2016:955, body 59 a 60).

34 V souvislosti s posledně uvedeným lze z této judikatury dovodit, že v případě existence společné domácnosti pracovníka-nerezidenta a dítěte manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky tohoto pracovníka tato objektivní skutečnost v zásadě sama o sobě postačuje k prokázání toho, že tento pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte, jelikož společná domácnost je dokladem stabilního pouta mezi těmito osobami.

35 Jakýkoliv jiný výklad by byl nejen v rozporu se zásadou širokého výkladu ustanovení, která zakotvují volný pohyb pracovníků, jak bylo uvedeno v bodě 31 tohoto rozsudku, ale i popřením judikatury připomenuté v bodě 32 tohoto rozsudku, která ukládá povinnost zohlednit definici „rodinného příslušníka“ uvedenou v čl. 2 bodě 2 směrnice 2004/38 v rámci posouzení směřujícího k určení osob, které mohou nepřímo požívat rovného zacházení podle čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011.

36 Pro účely určení, zda je požadavek, podle kterého musí pracovník-nerezident zajišťovat výživu dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, v daném případě splněn, je tudíž třeba považovat za dostačující, bez ohledu na věk dítěte, doložení existence společné domácnosti tohoto pracovníka a tohoto dítěte, a to za předpokladu, že ve zbytku toto dítě splňuje kritéria stanovená právními předpisy členského státu zaměstnání, v projednávaných věcech lucemburskými právními předpisy, které upravují podmínky přiznání předmětného rodinného přídavku.

37 Na základě existence společné domácnosti lze totiž předpokládat, že pracovník-nerezident vykonávající závislou činnost přispívá k pokrytí přinejmenším části výdajů domácnosti, a to zejména výdajů spojených s bydlením a chodem domácnosti, a tedy k uspokojování potřeb jejích členů, včetně potřeb dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky. Okolnost, že pracovník-nerezident sdílí domácnost s tímto dítětem tudíž postačuje k prokázání toho, že je splněn požadavek zajišťování výživy tohoto dítěte.

38 Kromě toho je nutné zdůraznit, že tato společná domácnost nemusí být nutně nepřetržité povahy. Předně, s přihlédnutím k významu fenoménu rekonstituovaných rodin, jak uvedl generální advokát v bodech 58 a 59 svého stanoviska, může dotyčné dítě rovněž pobývat po určitou dobu se svým druhým rodičem, ať už biologickým, nebo adoptivním, který není manželem či manželkou

nebo registrovaným partnerem či partnerkou pracovníka-nerezidenta. Dále, vazbu mezi tímto pracovníkem a tímto dítětem nelze považovat za přerušenou jen na základě toho, že dítě kvůli školní docházce bydlí po určitou dobu mimo tuto domácnost.

39 S ohledem na pochybnosti předkládajícího soudu je ještě třeba dodat, zaprvé že jelikož existence společné domácnosti představuje dostatečnou podmínku pro splnění požadavku týkajícího se výživy dítěte, správní orgány, popřípadě vnitrostátní soudy nemohou po pracovníkovi-nerezidentovi požadovat, aby kromě doložení existence takové společné domácnosti prokázal, že přispívá na každodenní výdaje nebo na uspokojování osobních potřeb dotyčného dítěte.

40 Nicméně v případě úplné absence společné domácnosti pracovníka-nerezidenta a dotyčného dítěte, zejména z důvodu studia tohoto dítěte, musí být možné zohlednit další objektivní skutečnosti vykazující určitou stabilitu, jako je podílení se na nákladech na ubytování, dopravu a/nebo na běžných výdajích uvedeného dítěte, aby měl tento pracovník možnost prokázat, že i nadále zajišťuje výživu dítěte.

41 Zadruhé to, že druhý rodič dítěte manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky pracovníka-nerezidenta, biologický nebo adoptivní, platí na toto dítě výživné, což byla hypotéza zvažovaná v bodě 52 rozsudku ze dne 2. dubna 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Dítě manžela či manželky příhraničního pracovníka) (C-802/18, EU:C:2020:269), ani to, že má tento rodič právo na styk s dítětem a na jeho ubytování, nelze považovat za okolnosti vylučující závěr, že tento pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte, se kterým sdílí stejnou domácnost.

42 V tomto ohledu je jednak třeba uvést, jak to učinil generální advokát v bodě 49 svého stanoviska, že v tomto rozsudku Soudní dvůr zmínil skutečnost, že rodič v dotčené věci neplatí výživné, pouze aby předkládajícímu soudu pomohl při posouzení otázky, zda příhraniční pracovník zajišťuje výživu tohoto dítěte. Proto placení výživného druhým rodičem dítěte manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky pracovníka-nerezidenta nelze považovat za kritérium umožňující vyloučit, že tento pracovník zajišťuje výživu dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, se kterým sdílí stejnou domácnost. Je tomu tak tím spíše, že takové placení výživného není podmínkou, která by vylučovala nárok na rodinný přídavek ve prospěch dítěte manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky pracovníka, který je rezidentem a s nímž dítě sdílí stejnou domácnost.

43 Zadruhé zohlednění skutečností uvedených v bodě 41 tohoto rozsudku za účelem vyloučení závěru, že pracovník-nerezident zajišťuje výživu dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, by nadto vedlo k výkladu požadavku týkajícího se výživy dítěte v rozporu se zásadou širokého výkladu ustanovení zakotvujících volný pohyb pracovníků, připomenutou v bodě 35 tohoto rozsudku.

44 Zatřetí je nutné upřesnit, jak uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, že z domněnky, že pracovník-nerezident zajišťuje výživu dítěte svého manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, založené na společné domácnosti, vyplývá, že správní orgány, popřípadě vnitrostátní soudy mohou odmítnout přiznat tomuto pracovníkovi takový rodinný přídavek, jako je rodinný přídavek dotčený ve věcech v původních řízeních, jen za výjimečných okolností. Takové odmítnutí může být odůvodněné, pouze pokud ze spisu vyplývá, že uvedený pracovník učinil nepravdivá prohlášení nebo ve skutečnosti nijak nepřispívá na výdaje spojené s výživou tohoto dítěte, a ty jsou zcela hrazeny někým jiným.

45 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že článek 45 SFEU, čl. 1 písm. i) a článek 67 nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 a čl. 2 bodem 2 směrnice 2004/38 musí být vykládány v tom smyslu, že podmínka přiznání rodinného přídavku pracovníkovi-nerezidentovi v členském státě zaměstnání na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, a sice že je tento pracovník povinen „zajišťovat výživu“ tohoto dítěte, je splněna, pokud existuje rodinné společenství mezi uvedeným pracovníkem a biologickým či adoptivním dítětem jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, které se vyznačuje existencí domácnosti, kterou tento pracovník a toto dítě sdílí.

K nákladům řízení

46 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporům probíhajícím před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 45 SFEU, čl. 1 písm. i) a článek 67 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení ve spojení s čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie a čl. 2 bodem 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS,

musí být vykládány v tom smyslu, že

podmínka přiznání rodinného přídavku pracovníkovi-nerezidentovi v členském státě zaměstnání na dítě jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, a sice že je tento pracovník povinen „zajišťovat výživu“ tohoto dítěte, je splněna, pokud existuje rodinné společenství mezi uvedeným pracovníkem a biologickým nebo adoptivním dítětem jeho manžela či manželky nebo registrovaného partnera či partnerky, které se vyznačuje existencí domácnosti, kterou tento pracovník a toto dítě sdílí.

Podpisy